

Sanan selitystä

Tässä valaistaan lyhyesti kirkkovuoden kunkin pyhäpäivän yhtä raamatuntekstiä.

Elämän leipä

Joh. 6: 24-35

4. paastonajan sunnuntai 3.4.

Aluksi Johannes vie meidät seuraamaan Jeesuksen ja kansan keskustelua Galileanjärven rannalla. Jeesus selvittää, mitä *elämän leipä* tarkoittaa. Vain hieman aikaisemmin hän oli ruokkinut viisituhatta miestä kahdesta kalasta ja viidestä leivästä. Kansan näin saamaa ravintoa Jeesus nimittää *elämän leiväksi*. Kokemus jätti kansalle ja opetuslapsille hyvänolon tunteen. Oli epäilemättä syntynyt odotuksia siitä, että kauan janottu Messias poistaisi kansalta ruumiillisen nälän. Ihmisten mielessä ruokkimistapahtuma vertautui autiomaavaelluksen aikana taivaasta sataneeseen mannaan (2. Moos. 16). Moosesksen tavoin Jeesuskin antoi ruokaa nälkäisille.

Jeesus torjuu oletuksen Messiaan yli-inhimillisistä voimista. Kuten Mooses kerran ei hänkään tee tunnustekoja omasta tahdostaan eikä inhimillisillä voimillaan. Ihmeet ovat Jumalan tekoja ja hänen tahdostaan riippuvaisia. Toisin kuin

aistinvaraisesti näyttäisi olevan, ei Ihmisen Poika itse ole ihmetekojensa subjekti. Inhimillisen luonnon rajoitukset ovat osa Jeesuksenkin ajallista olemusta. Hänen tehtävänsä on välittää Jumalan tahto ja teot kansalle.

Evankeliumi opettaa, että Jeesus välittää Jumalan hyvyyden omalla ruumiillaan. Jumalan Poika ei kuitenkaan tuo ihmiskunnalle ajallista hyvää vaan osallisuuden ikuiseen elämään. Jeesus painottaa tätä tehdessään eroa katoavan ja katoamattoman leivän välillä. Katoamatonta leipää hän sanoo ”elämän leiväksi”, mikä on tekstikatkelmamme ja samalla koko 6. luvun teologinen ydinkäsite. ”Elämän leipä” on vanhastaan ymmärretty suoraksi viittaukseksi ehtoolliseen, jossa ihminen tulee osalliseksi katoamattomuudesta.

Elämän leipää koskevat tulkintaerimielisyydet katolisten ja protestanttisten teologioiden välillä antavat kirkkopoliittista väriä päivän evankeliumin selittämisyrityksille. Jeesuksen omat sanat: ”Minä olen elämän leipä” (j. 35) voidaan ymmärtää sekä ontologisesti että relationaalisesti. Ontologista tulkintaa painottavan katolisen teologian mukaan elämän leipä on todellinen Kristuksen ruumis ja veri, jo-

ka uhrataan syntisten puolesta. Messussa nautittavassa leivässä ja viinissä Kristus on reaalisesti läsnä. Viidentuhannen miehen ruokkiminen ennakoi myöhempiä ehtoollisen asettamista ja kirkon yhteisen ehtoollisperinteen muodostumista. Ehtoollispöydässä kristitty tulee osalliseksi ruokkimisihmeestä yhä uudestaan, kun hän saa taivaasta Jumalan leipää kuten aikanaan viisituhatta miestä Galileanjärven rannalla.

Reformoidun perinteen piiristä tulevat teologit yleensä torjuvat ontologisen tulkinnan. **Jean Calvinin** tulkintatapaa seuraten *elämän leipä* nähdään vain symbolisena käsitteenä. Se viittaa Kristuksen persoonaan, johon uskova ihminen voi olla suhteessa vain ulkonaisesti. Olennaista niille viidelle tuhatkannelle ja myös ehtoollispöydässä viivähtävälle uskovalle on Jeesuksen kohtaaminen hengellisesti. Ruumiillinen ateria ei sinänsä välitä mitään uskon kannalta olennaista. Ruokkimistapahtumalla on lähinnä pedagoginen tarkoitusperä osana Jeesuksen toimintaa.

Luterilainen teologia on vanhastaan suhtautunut myönteisesti ontologiseen tapaan tulkita Raamatun eri kertomuksia. Joh. 6:n kohdallakaan tälle ei liene periaatteellisia esteitä. Luterilaisittain on kuitenkin korostettava, että ontologisen tulkinnan tulee olla uskottava myös Raamatun tekstien sisäisessä maailmassa.

Johanneksen evankeliumin kieli sisältää vahvoja viittauksia oikeaan ruokaan ja oikeaan syömiseen. Elämän leipä on aistein havaittava ja ruumiillisesti omistettava asia. Kristuksen ruumiin, elämän leivän ja ikuisen elämän suhde syvenee Joh. 6:n loppua kohden. Elämän leivästä käyty keskustelu jatkuu nimittäin Kapernaumin synagogassa, kun joukko seurakuntalaisia kyseenalaistaa ruumiillisen syömisen ja juomisen pelastavan luonteen. Jeesuksen vastaus epäilijöille ei jätä sijaa epäröinnille: ”Totisesti, totisesti:

ellette te syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo hänen vertaan, teillä ei ole elämää. Mutta sillä, joka syö minun lihani ja juo minun vereni, on ikuinen elämä, ja viimeisenä päivänä minä herätän hänet. Minun lihani on todellinen ruoka, minun vereni on todellinen juoma. Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, pysyy minussa, ja minä pysyn hänessä.” (Joh. 6: 53b–56.)

Jeesuksen sanojen valossa kristinuskko on tiivistettävissä viinikuppiin ja leipäpalaseen, vaikka jäykkää pelastuskysymystä ei ehtoollisen viettämisestä olekaan aiheellista tehdä.

Matti Nikkanen

Pastori, tutkija, Institut für Europäische Geschichte, Mainz

Kärsimyksen sunnuntai

Luuk. 13:31-35

5. paastonajan sunn. 10.4.

Evankeliumin kertomus alkaa yllättävästi. Jotkut fariseukset näyttivät olevan huolissaan Jeesuksen turvallisuudesta. ”Lähde pois täältä. Herodes aikoo tappaa sinut.” Uudesta testamentista ilmenee selvästi, että Jeesuksen ja fariseusten välit eivät olleet hyvät. Jeesus hylkäsi farisealaisuuden ja kohdisti siihen ankaraa arvostelua. Siksi tuntuu luonnolliselta, että fariseukset toivoivat pääsevänsä Jeesuksesta eroon. Kaikkien fariseusten kohdalla vihamielisyys Jeesusta kohtaan ei kuitenkaan ollut leppymätöntä. Kerrotaanhan jopa Jeesuksen vierailusta erään fariseuksen kotiin.

Muuan opettaja kertoi puhuttelevassa lehtikirjoituksessa harvinaisen uhmakkaasta oppilaastaan, jonka kanssa hän oli

käynyt uuvuttavan kaksintaistelun. Lopulta oppilas ojensi opettajalle ryppyisen paperilappusen: ”Terve ope välillä oot kiiva välillä täys mulkku mut kyl sä ihan helmikin osaat olla.”

Jonkun fariseuksen suhde Jeesukseen saattoi olla samantapainen. Jeesuksen opetus suututti häntä, mutta silti hän tunsi saavansa Jeesukselta myös hyvää. Jeesus osoitti välittävänsä fariseuksista asettumalla vastustamaan heidän väärää uskonnollisuuttaan. Fariseukset tekivät täyttötotta uskonnonharjoituksestaan. He olivat herkistyneet kuuntelemaan tuntonsa ääntä. Jeesus, jos kuka, osasi puhua ihmisten tuntoa koskettaen. Ei olisi ihme, jos joku heistä olisi hätääntynyt Jeesuksen puolesta, kun hänen henkeään uhattiin. Viisaan opettajan puheita ei enää kuultais. Siksi Jeesus sai kehotuksen lähteä turvaan. Johannes Kastajan surmannut Herodes oli aikanaan samantapaisessa tilanteessa. Hän kuunteli mielellään Johannes-ta, vaikka tämän puhe oli ankaraa. Siksi hän oli pahoillaan joutuessaan täyttämään antamansa lupauksen ja surmauttamaan Johanneksen.

Fariseusten sanat Jeesukselle ymmärtäänsä usein kuitenkin eri tavalla, kuin mistä edellä on kyse. He eivät ylipäätään olleet huolissaan Jeesuksen hengestä eivätkä turvallisuudesta. Herodeksen alueella he eivät kuitenkaan voineet käydä käsiksi Jeesukseen eivätkä tehdä hänelle, mitä halusivat. Vaikka he eivät olleet hyvissä väleissä hallitsijan kanssa, oman etunsa tähden he olivat antaneet periksi ja lähteneet Herodeksen puheille. He toivat Jeesukselle viestin, jonka avulla he yrittivät pelottelemalla saada hänet lähtemään pois Herodeksen alueelta. Ehkä heidän salainen toiveensa oli, että Jeesus lähtisi Juudeaan. Siellä he voisivat ottaa hänet kiinni ja toimia tahtonsa mukaan. Riippumatta heidän toiveistaan Jeesus meni käskemättä Juudeaan. Jerusalemissa hän täytti

Isältä saamansa tehtävän. Se oli Jeesukselle kaikki kaikessa. Hänen elämänsä ei ollut ihmisten käsissä. Herodeskin oli vain ”kettu”, ovela pikkupeto, mutta heikko, vähäpätöinen ja säälittävä.

On rohkaisevaa nähdä, ettei Jeesus pakene ihmisten uhkausten edessä. Älkäämme mekään paetko pelosta, kun hänen nimensä teemme työmme. Joku kuulijois-tamme voi suuttua saarnamme johdosta. Kuitenkin hän voi olla kuin oppilas, joka suuttumuksensa jälkeen on valmis osoittamaan kiitollisuutta opettajalleen. Vanha sanonta kuuluu: ”Ellei ihminen suutu, ei hän myöskään muutu.” Jumala toimii oman tahtonsa ja aikataulunsa mukaisesti. Jeesuskaan ei lähtenyt pois muiden käskystä vaan teki työnsä loppuun, niin kuin oli tarkoitus. Sitä varten hän oli maailmaan tullut.

Jeesus sanoi, että hänen työnsä tulee valmiiksi kolmantena päivänä. Monet ovat ymmärtäneet tämän viittaukseksi hänen ylösnousemukseensa. Päivät ennen tätä suurta tapahtumaa olivat Jeesukselle kulkemista pilkan, halveksunnan, kärsimyksen ja hylätyksi tulemisen keskellä. Siten hän taisteli syntiä ja kuolemaa vastaan ja toi meidän ulottuville syntien anteeksiannon. Jokainen, joka kääntyy Jumalan puoleen syntinsä tunnustaen ja anteeksi uskoen, saa sydämeensä toivon ikuisesta elämästä. Usko ylösnousemukseen kantaa läpi kuoleman.

Kristityn elämä ei ole sattumanvarais-ta hapuilua vaan kulkemista kohti selkeää päämäärää. ”Kaikki yhdessä vaikuttaa niiden parhaaksi, jotka Jumalaa rakastavat.” Jeesuksen kulku oli tällaista. Hän ei murehtinut omaa tulevaisuuttaan. Se oli järjestyksessä, mutta hän murehti sitä, että monilta se puuttui. Jumala oli lähettänyt profettojaan kutsumaan israelilaisia hyvään ja turvalliseen elämään. Fariseuksetkin tiesivät, että monet noista lähetetyistä pitivät viimeisen puheensa Jerusalemissa.

Jeesuskin surmattiin, mutta Jumalan työ ei pysähtynyt.

Jeesuksen ylösnousemuksesta alkoi hänen toisen tulemisensa odotus. Hän vie loppuun aloittamansa työn. **Martti Lutheria** lainaten odotamme ”rakasta viimeistä päivää”. Uusi testamentti kertoo, että monet fariseuksistaikin tulivat Jeesuksen seuraajiksi. Jeesuksen sanat, ankarat ja suurta rakkautta huokuvat, tuottivat tulosta. Heistäkin tuli valoisan tulevaisuuden ihmisiä. Olkaamme mekin sellaisia.

Antti Herkkola

Rovasti, Kalvolan seurakunnan kirkkoherra, Hämeenlinna

Kunnian kuninkaan alennustie

Joh. 12:1-8
Palmusunnantai 17.4.

Ensimmäisiltä pappisvuosiltani on jäänyt mieleeni tapaus, jossa tahattomasti loukkasin eräitä työtovereita. Varsinkin yksi heistä oli kokenut loukkaukseni sellaiseksi, että halusin viedä hänelle kukkakimpun sen johdosta. Tuntui, että sanani eivät riittäneet kertomaan sitä, kuinka pahoillani olin loukkaamisestani.

Palmusunnantai kertoo tapahtumasta, jossa pelkät sanat eivät riittäneet ilmaisemaan, mitä ihmiset tunsivat sydämessään. Tämä tulee kahdella eri tavalla näkyviin. Ensiksi se on esillä sunnuntain varsinaisessa aiheessa. Ihmiset ilmaisivat ilonsa Jeesukselle tämän ratsastaessa Jerusalemiin ja tervehtivät häntä palmunoksin. Oksat kertoivat ihmisten sydänten ajatuksista. Jeesus oli juhlistu sankari. Juh-

lamielellä olevat ihmiset tuskin aavistivat sitä, minkä Jeesus tiesi. Muutaman päivän kuluttua hän olisi keskellä vertaansa vailla olevaa kärsimystä. Ihmiset odottivat Jeesuksesta auttajaa, joka helpottaisi heidän elämäänsä arjen vaikeuksien keskellä. ”Hoosiannaa” laulaen he pyysivät: ”Herra, auta!”

Jeesus vastasi tähän huutoon mutta eri tavalla, kuin ihmiset osasivat odottaa. Palmusunnuntaina lähdetään seuraamaan Jeesuksen elämän viimeisiä vaiheita. Hänet riisuttiin kaikesta inhimillisestä kunnianasta. Kuolema ja hauta olivat hänen maallisen tiensä päässä. Toinen niistä tavoista, jotka tänään liittyvät siihen, että sanat eivät aina riitä kertomaan sitä, mitä sydän tuntee, oli se, kun Maria voiteli Jeesuksen jalat. Juudaksen moittiessa Mariaa kallisarvoisen öljyn tuhlailemisesta Jeesus puuttui siihen. Siinä yhteydessä hän viittasi silmiensä edessä olevaan kuolemaansa ja hautaamiseen.

Maria käytti huomattavan omaisuuden kallisarvoiseen öljyyn. Hän oli siihen valmis voidakseen kertoa, miten tärkeä Jeesus oli hänelle. Sen osoittamiseksi hän ei laskenut hintaa. Jeesus, sydänten tuntija, tiesi ilman tuota tekoakin, että Maria uskoi häneen. Jeesus oli tullut maailmaan juuri siksi, että ihmiset uskoisivat syntinsä anteeksi hänen nimessään ja pelastuisivat. Jeesus näki oman työnsä hedelmän Mariassa. Hänen puheensa oli saanut vaikuttaa Mariaan voimakkaasti. Raamattu kertoo Marian kuunnelleen Jeesusta niin tarkkaavaisesti ja kaikesta muusta irrottautuen, että hänen sisarensa Martta paheksui sitä. Usko tulee kuitenkin aina Kristuksen sanojen kuulemisesta.

Jeesuksen sanojen ytimenä on syntien anteeksianto. Niissä sanoissa on henki ja elämä. Maria oli tullut osalliseksi tästä. Hänen sydämessään oli elämä, jonka Jumala Jeesuksen kautta haluaisi antaa kaikille. Hengellisesti kuollut alkaa elää Jee-

suksen, kuoleman voittajan, seurassa. Uudistetusta sydäimestä vuotavat hyvät teot. Ilo, jota Maria tunsi sydämessään, tuli esiin varmasti hänen puheissaan. Ehkä juuri silloin, kun hän voiteli Jeesuksen jalat, hän tunsi sanojensa olevan riittämättömät ilmaisemaan hänen iloaan. Jalkojen voitelu kertoi sydämen ajatuksista. Tuoksu, joka levisi laajalle, oli muutakin kuin vain voiteen tuoksua. Paavali sanoo, että Kristuksen seurakunnan tulee levittää kaikkialla hänen ”tuntemisensa tuoksua” ja olla ”Kristuksen tuoksu Jumalalle”.

Jeesus sanoi, että Maria voiteli hänet hautaamista varten. Hänen tekonsa oli sidoksissa siihen todistukseen, joka lähti sitten Jeesuksen omasta haudasta. Maria oli saanut olla veljensä Lasaruksen tyhjällä haudalla todistamassa, että Jeesuksella on kaikki valta. Sen vaikutus Marian sydämessä olevaan uskoon ja rakkauteen oli varmasti suuri. Jeesuksen haudalla tuli olemaan kuitenkin vielä suurempi merkitys. Sinne vietiin kaikkien ihmisten kaikki synnit. Jeesuksen ylösnousemuksesta alkoi uusi aikakausi. Vanha sai jäädä haudataan. Jokainen Jeesukseen uskova on nou-seva uuteen elämään.

Voidellessaan Jeesuksen jalkoja Maria ei varmaankaan osannut kuin aavistella, mitä Jeesukselle tapahtuisi. Ratkaisevaa oli, että hän uskoi Jeesuksen sanat: ”Minä olen ylösnousemus ja elämä. Joka uskoo minuun saa elää vaikka kuoleekin. Eikä yksikään, joka elää ja uskoo minuun, ikinä kuole.” Meillekin annetaan sana, jotta siihen uskoisimme. Muuta ei tarvita. Ihmisten edessä on joskus tarpeen antaa vaikkapa kukkakimppu korostamaan sitä, mihin sanat eivät tunnu riittävän. Jumalan edessä on toisin. Me emme voi parannella millään teoillamme sitä, mitä Jeesus teki. Uskoessamme Jumalan anteeksiantoon elämämme on kätkeyty Kristukseen. Olemme Kristuksen tuoksu Jumalalle. Vaikutakoon se tässä maailmassa Kristuksen

tuntemisen tuoksua, jota levittämään jokainen kristitty on kutsuttu.

Antti Herkkola

Hiljainen viikko 18.-22.4.

Hiljaisella viikolla kirkkoilloissa ja muissa jumalanpalveluksissa käydään läpi Jeesuksen elämän viimeisiä vaiheita. Kirkkolinen perinne toistaa hyvin kaikkien neljän evankeliumin painotusta. Johannes, jonka kerrontaa meneillään oleva toinen vuosikerta seuraa, mainitsee kärjistyksellä korostaen, että Jeesuksen teoista syntyvät kirjat eivät mahtuisi maailmaan. Kolmen vuoden julkisen toiminnan ajalta kerrotaan siis vain katkelmallisesti. Viimeisen viikon ja erityisesti kiirastorstain, pitkänperjantain ja pääsiäispäivän tapahtumat saavat kaikissa evankeliumeissa runsaasti tilaa. Näin evankeliumit, joissa saa hie-man etsiskellä kirkkaasti esitettyä sanaa sovitukselta, antavat kuitenkin vahvan perustan sille sellaisena kuin erityisesti Paavali mutta myös muut apostolit kirjeissään sen esittävät.

Hiljaisen viikon kirkkoilloissa käsitellään Jeesuksen kuolemaan johtavia tapahtumia kiirastorstai-iltana ja yli yön. Pitkänperjantain päiväjumalanpalvelus ja muut kirkkohetket keskittyvät tietysti itse Jeesuksen kuolemaan, pääsiäisaamun ja -päivän jumalanpalvelukset ylösnousemukseen. Näihin asioihin pitäisi jatkuvasti keskittyä samoin painotuksin, kuin evankeliumit ja apostolien kirjeet edellyttävät. Ei pitäisi sortua siihen, että ajatellaan näiden keskeisimpien asioiden olevan jo tarpeeksi tuttuja nykyajan kirkkokansalle. Itse tapahtumat voivat olla, mutta merkitykset eivät ole. On ajateltava niitä

harvoja ”ummikkoja”, joita aina on mukana, jotkut ehkä ensimmäistä kertaa.

Jonkinlaisena vaikeutena ja samalla rikkautena olen kokenut, että ahtisaar-natekstit ovat hyvin pitkiä. Ne sisältävät paljon asioita, joita voidaan käsitellä saar-noissa ja joilla voidaan toisaalta etsiä kosketuskohtia nykyaikaan ja toisaalta tuoda esiin hengellistä ja teologista syvyyttä. Kun 30 vuotta saarnaa samassa seurakunnassa, tarjoavat tekstien yksityiskohdat hyvää vaihtelua.

Hiljaisen viikon maanantai 18.4. Jeesus Getsemanessa Joh. 18:1-27

Johanneksen evankeliumi ei nosta lainkaan esiin Jeesuksen yksinäistä rukoustaistelua, joka on keskeinen synoptikoilla. Muu aines on löydettävissä pienin vivahde-eroin kaikista neljästä evankeliumista. Asiallisia ristiriitoja ei ole.

Runsas tapahtuma-aines sisältää seuraavaa:

- Getsemaneen meno
- Juudaksen johtama kiinniottajakulku
- Jeesuksen kiinniottaminen
- Pietari ja Malkoksen korva
- Ylipappi Hannaksen luo vieminen ja siellä tapahtunut kuulustelu
- Pietarin kieltäminen kahteen kertaan.

Kohtia, joissa on vahvaa teologista antia kirkkoillassa jaettavaksi, ovat seuraavat:

Jeesuksen lausuma: ”Minä se olen” jatkaa Johanneksen evankeliumin ”Minä olen”-lausumien sarjaa.

Jeesuksen valtasuuruus näkyi myös tässä ristiin ja kuolemaan huipentuvan syvän alennuksen hetkellä siten, että vangitsijat joutuivat perääntymään ja kaatuivat maahan. Tämä korostaa sitä, että Jeesus astui

vapaasti kuolemaan johtavaa tietä ilman ulkopuolista pakkoa. Hän olisi missä tahansa vaiheessa voinut valita toisin. Maininta enkelilegioonista kuuluu samaan kategoriaan.

Tähän liittyy myös Jeesuksen lausuma Pietarille: ”Kun Isä on tämän maljan minulle antanut, enkö minä joisi sitä?”

Jeesus sanoi: ”Niistä, jotka olet haltuuni uskonut, en ole antanut yhdenkään joutua hukkaan.” Juuri edellä oli kerrottu Juudaksen osuudesta tapahtumien kulkuun. Ainakin hän joutui hukkaan! Tämän jännitteen problematisointi ja soveltaminen sielunhoidollisesti epäilyksissä kamppailevan avuksi ovat saarnaajan ja teologin taitolaji.

Kaifaksen lausumaan viittaaminen tässä yhteydessä uudelleen kertoo siitä sovituspöytä esiin nostamisesta, joka vielä evankeliumeissa on jossain määrin kätkeytyä. Kaifashan oli aivan muuta tarkoittaan tullut ennustaneeksi, että Jeesus kuolee, jottei koko kansa hukkuisi. Johannes kertoo lausuman oikean tarkoituksen evankeliumissaan.

Hiljaisen viikon tiistai 19.4. Jeesus tutkittavana Joh. 18:28-40

Tiistain evankeliumi kertoo Jeesuksen kuulustelusta Pontius Pilatuksen edessä. Ensin kuvataan Pilatuksen ja ylipappien välinen ajatustenvaihto. Pilatus oli vastahakoinen ottamaan tapausta hoitoonsa ja yritti jättää sen juutalaisten omalle neuvostolle. Keskiviikkoon kuuluva tekstin jatko kertoo Pilatuksen pyrkineen aktiivisesti vapauttamaan Jeesuksen, mutta se tulee esiin seuraavana päivänä. Saarnaaja voi halutessaan paketoita Pilatuksen osuuden ja kehityksen yhteen, johonkin valitsemaansa iltaan.

Ylipappien valitsema tekosyy, joka otettiin perusteeksi Jeesuksen tieltä raivaamiseksi, oli poliittinen. On hyvä muistaa jatkuvasti koko prosessin keskeinen ajatus yhden kuolemisen kansan puolesta, ettei koko kansan tarvitse joutua ylivoimaisen Rooman rankaisutoimenpiteiden kohteeksi. Tämän takia keskeiseksi käsitteeksi tiistain ja keskiviikon jaksossa nousee Jeesuksen kuninkuus: Onko Jeesus kuningas? Sanooko hän olevansa kuningas? Pitävätkö hänen kannattajansa häntä kuninkaana?

Jeesuksen vastaus on merkittävä. Hän myöntää Pilatuksen kysyessä olevansa kuningas. Hänen kuninkuutensa on kuitenkin erilaista kuin maallisten kuninkaiden. Se ei ole tästä maailmasta. Siksi kuninkaan vallankäyttö on täysin toisenlaista, kuin mihin maalliselta taholta oli totuttu. Hän oli totuuden kuningas. Hän vetoaa ihmisten omaantuntoon, tajuun oikeasta ja väärästä. Sen on Jumala itse ihmismielen asettanut. Jumalan ja Jeesuksen sana ja Henki ohjaavat sitä. Totuuden kuninkaana Jeesus murtaa kaikki postmodernit, modernit ja muut mahdolliset totuus-käsitykset. Jeesus itse on totuus ja sellaisena tuomio kaikelle sellaiselle tietämiselle, joka kieltää hänet ja jumalallisen totuuden ja tiedon mahdollisuuden. Vastakaisuus tämän maailman totuuksille näkyy Pilatuksen ja Jeesuksen välisessä jännitteessä. Pilatus esitti hyvin nykyaikaisen kysymyksen: "Mikä on totuus?"

Mielenkiintoinen on ylipappien ja neuvoston edustajien pikkutarkka uskonnollisten lakien noudattaminen tilanteessa, jossa he eivät kokeneet esteitä tehdä kaikkein suurinta mahdollista syntiä. He eivät halunneet tulla saastaisiksi menemällä pakanallisen vallanpitäjän palatsiin ollakseen valmiita pääsiäisaterian syömiseen.

Hiljaisen viikon keskiviikko 20.4. Jeesus tuomitaan Joh. 19:1-16

Keskiviikon ahtisaarnateksti kertoo Jeesuksen tuomitsemisen. Pilatuksen toiminnassa näkyy ristiriitaisuutta. Hän ei ylimpänä maallisena vallankäyttäjänä nähnyt Jeesusta syylliseksi mihinkään rikkomukseen. Hän siis ymmärsi jotakin Jeesuksen hengellisen kuninkuuden luonteesta. Se ei muodostaisi mitään riskiä hänen tai keisarin maalliselle vallalle. Siksi hän viimeiseen asti halusi vapauttaa Jeesuksen. Kuitenkin Pilatus ruoskitutti Jeesuksen ja antoi sotilaitensa tehdä hänestä julmaa ivaa. Tämä tuntuu tarpeettomalta, kun kerran lähtökohta oli taju syyttömyydestä. Vai oliko siinä pienen riskin mahdollisuuden ennakointi: "Pidä mielessäsi, ettet ryhdy mihinkään!" Syyttömyysajatukseen saattoi vaikuttaa myös Pilatuksen vaimon Claudian lähettämä viesti, vaikkei Johannes siihen viittaakaan.

Ylipappien kiihottaman kansanjoukon raivoisa vaatimus ristiinnaulitsemisesta kuitenkin vei voiton. Vastustamattoman argumentin teloitukselle muodosti Pilatukselle esitetty uhkaus: "Teemme sinusta ilmoituksen keisarille. Olet itse kapinallinen, ellet tuomitse tätä kapinoitsijaa!"

Tilanne kärjistyy vääjäämättömästi. Ylipapit tiesivät jo virkansa perusteella, että Jumala on ylin kuningas koko maailmassa. Tämä tilanne johti heidät huutamaan, ettei heillä ole muuta kuningasta kuin keisari. Kiivaan väittelyn tuoksinassa he tulivat ilmaiseeksi myös todellisen syyn halulle tuomita Jeesus: "Meillä on lakimme, ja lain mukaan hän on ansainnut kuoleman, koska hän väittää olevansa Jumalan Poika."

Teologisesti vahvoja asioita on käsitteen *Jumalan Poika* käyttö. Erityisesti niille areiolaisille opettajille kirkossamme, jotka liudentavat käsitteen viittaa-

malla siihen, että Raamatun kielessä sitä käytetään joskus enkeleistä, joskus ihmi-
sestä, esimerkiksi kuninkaasta, on sanot-
tava, että ylipappien voimakas reagointi
osoittaa, että he ainakin ymmärsivät Jee-
sukseen sijoitettuna käsitteen tarkoitta-
van tämän todellista samastumista Juma-
laan, siis klassista kaksiluonto-oppia, jota
he eivät tietenkään voineet hyväksyä.

Regimenttioppiin viittaava Jeesuksen
lausuma Pilatukselle on, että hänen val-
tansa on Jumalan hänelle antamaa. Se ei
nouse vain maalliselta, keisarin ja Roo-
man lakien säätämältä perustalta.

Kiirastorstai 21.4. Pyhä ehtoollinen Joh. 13:1-15

Kiirastorstain teksti johtaa edellisten
tekstien maailmasta takaisin. Niissä ol-
tiin perjantain vastaisessa yössä ja perjan-
taiaamussa ja aamupäivässä. Nyt meidät
kuljetetaan sinne, mistä lähdettiin, Get-
semane.

Torstain kuvauksessa Johannes poik-
keaa paljon toisten evankelistojen ku-
vauksesta. Se, mikä on ydin, ehtoollis-
en asettaminen ja nauttiminen, jää vail-
le huomiota. Niiden sijasta opetuslasten
jalkojen pesu nousee keskeiseksi. Johan-
neksella ehtoollisopetus on jo luvussa 6,
jossa Jeesus puhuu oppilailleen ruumiinsa
syömisestä ja verensä juomisesta ja ikui-
sen elämän saamisesta näiden välityksellä.

Jalkojen pesun symbolisen merkityk-
sen kertoo keskustelu Pietarin kanssa. El-
lei Jeesus saa pestä Pietarin jalkoja, tällä ei
ole osuutta hänen kanssaan. Kun Pietari
esitti, että otettaisiin asia kunnolla ja pes-
täisiin saman tien kädet ja pääkin, vastasi
Jeesus ajatuksella, joka johtaa kasteen ja
ehtoollisen, kristityksi syntymisen ja kris-
tittynä elämisen, vanhurskauttamisen ja kris-
tityksen välisiin suhteisiin.

Jeesushan ei ollut pessyt oppilaitaan.
Kun hän viittasi siihen, että he ovat käy-
neet jo kylvyssä ja ovat siksi puhtaita ei-
vätkä tarvitse kuin jalkojen pesun, mat-
kan pölyt pois, hän viittaa kätkeytyksi lu-
vun 15:3 ajatukseen: ”Se sana, jonka olen
teille puhunut, on puhdistanut teidät.” Sa-
na, kaste ja ehtoollinen ovat Kristuksen
käyttämä puhdistuksen väline.

Jeesus kysyi pesun jälkeen: ”Ymmärrät-
tekö te, mitä teille tein?” Tällä hän täh-
dentää ennen kaikkea sitä, mikä tuli esiin
vastauksessa Pietarille. Hän johti ajatuk-
set kuitenkin välittömästi myös eteen-
päin puhuen tekonsa esikuvallisuudesta:
”Tehkää te samoin toisillenne! Tehkää
niin kaikille ihmisille! Peskää heidät puhtaiksi!
Julistakaa heille minun puhdistavaa sanaani,
armon ja anteeksiantamuksen evankeliumia!”

Erityismaininnat Juudaksesta ja siitä,
ettei hän ollut puhdas, vaikka oli kaikkes-
ta toisten kanssa osallinen, kertovat, et-
tei Sanan, sakramentin ja seurakunnan ul-
koinen osallisuus, ei edes yhteys Jeesuk-
seen vain ulkoisena asiana vielä tuo Jee-
sukseen tarkoittamaa puhtautta. ”Te olette
puhtaita, ette kuitenkaan kaikki.”

Pitkäperjantai 22.4. Jumalan Karitsa Joh. 19:16-30

Pitkänperjantain evankeliumi kertoo ka-
run yksinkertaisesti Jeesuksen matkan
Pilatuksen taipumisesta, Jeesuksen luo-
vuttamisesta tuomittavaksi, *Via dolorosan*
kulkemisen Gabbatalta Golgatalle, ristil-
le lyömisen yhdessä kahden kapinallisen,
Barabbaan toverin, kanssa, Jeesuksen
vaatteiden jaon ja arpomisen, Jeesuksen
sanat äidille ja Johannekselle, viinin juon-
nin, viimeisen sanan ja kuoleman.

Keskeisiksi asioiksi Johannes nostaa
seuraavat:

- Vielä kerran Jeesuksen kuninkuus: Pilatus halusi sen näkyviin ristin yläosaan kiinnitettyyn tuluun ja kävi vielä kerran keskustelun ylipappien kanssa pitäen tällä kertaa päänsä.
- Jeesuksen huolenpito äidistään.
- Vain muutamien läheisten läsnäolo ja useimpien poissaolo kertovat opetuslasten pelosta, ehkä myös pettymyksestä.
- Jeesuksen viimeisen lausuman: ”Se on täytetty” voidaan täydellä syyllä tulkitaa viittaavan Isältä saatuun tehtävään. Se työ, jota varten Isä lähetti Poikansa maailmaan, oli nyt suoritettu loppuun. Maailman synty oli sovitettu. Tie Jumalan yhteyteen oli avattu.
- Vielä kerran korostettu kytkentä Kirjoitusten toteen käymiseen: se, mitä tapahtui ja oli tapahtunut, oli ilmoitettu ennalta profeettojen kirjoituksissa.
- Jeesus antoi henkensä. Sitä ei otettu häneltä. Hän oli subjekti omassa elämässään loppuun asti. Hän ei jäänyt ihmisten, olosuhteiden tai minkään hänen ulkopuolellaan olevan armoille. Hän säilytti vapautensa loppuun asti.

Arno Toivanen
Rovasti, eläkkeellä oleva
Iisalmen kirkkoherra

Kaikki on täytetty - tie taivaaseen on avoin

Joh. 20:1-10
Pääsiäispäivä 24.4.

Magdalan Maria meni haudalle heti sapatin jälkeen, viikon ensimmäisenä päivänä, siis sunnuntaina. Se on ylösnousemuksen päivä. Siksi kristityt ovatkin ensimmäistä vuosisadalta saakka viettäneet pyhäpäivää sunnuntaina. Jokainen sunnuntai julistaa vieläkin: ”Kuolema on nielty ja voitto saatu!” Jokainen sunnuntai on ylösnousemuksen päivä. Siksi sunnuntai korvasi juutalaisuuteen kuuluvan sapatin. Ylösnousemus merkitsi uuden ajan alkua siinäkin mielessä. Joissakin (romaanisissa ja slaavilaisissa) kielissä lauantaista nimitetään yhä sapatiksi.

Pääsiäispäivän evankeliumi kertoo juoksukilpailusta. Pietari ja Johannes juoksivat haudalle kuultuaan Magdalan Marian sanat. Johannes ehti perille ensin, hyvänä kakkosena maaliin tuli Pietari.

Johanneksen evankeliumissa ei kertaakaan mainita nimeltä opetuslapsi Johannesta. Häneen viitataan usein sanoilla: ”Opetuslapsi, jota Jeesus rakasti”. Olikohan se rakkauten kokemisen tuntu antanut Johanneksen jaloille ylimääräisen lisäpotkun, niin että hän ehti perille ennen Pietaria?

Raamattu ei kerro, mitä kaikkea Johannes ja Pietari ajattelivat juostessaan. Se, mitä Maria oli kertonut, oli saattanut heidän hämmennyksiin. He eivät olleet ajatelleetkaan ylösnousemusta, mutta jotakin kummallista haudalla oli tähtynyt tapahtua, sen he olivat Marian selostuksesta ymmärtäneet.

Ehkäpä Maria ei ollut aamuhämärissä vain nähnyt kunnolla hautaa tai oli jopa mennyt väärälle haudalle. Mikä syy-

nä Marian hämmennykseen sitten olikin, asia oli selvitettävä pian. Niinpä miehet juoksivat haudalle.

Mitä haudalle saapumisen jälkeen tapahtui? Raamattu kertoo, että Johannes kurkisti aluksi hautaan ja näki siellä käärinliinat muttei mennyt sisälle hautaan. Miksi ei?

Kurkistaessaan hautaan Johannes näki käärinliinat, jotka Arimatian Joosef ja Nikodemos olivat kietoneet Jeesuksen ympärille. Hän ei kuitenkaan mennyt sisään. Alkutekstissä käärinliinoista näet sanotaan, että ne makasivat siellä. Ne olivat siis edelleen samassa asennossa, johon ne oli perjantaina illan suussa pantu. Johannekselle riitti, kun hän näki käärinliinat, joiden sisältä ruumis oli poistunut.

Johanneksen jälkeen haudalle saapunut Pietari meni hautaan sisälle. Hän olikin reipasotteisin opetuslapsista. Haudan sisällä hänkin katseli ikään kuin perhosen kotelon muotoon jähmettyneitä mutta tyhjentyneitä käärinliinoja.

Kun Jeesus herätti Lasarusen kuolleista, tämä tuli haudasta ulos käärinliinat ympärillään, ja toisten oli autettava ne hänen yltään. Myöhemmin Lasarus myös kuoli uudelleen. Hänen kuolleista heräämisensä ei ollut siis vielä ylösnousemusta. Sen sijaan siinä, mitä Jeesukselle tapahtui, oli kysymys olennaisesti erilaisesta tapahtumasta. Hänen ruumiinsa muuttui ylösnousemusruumiiksi, joka on sama ja kuitenkin erilainen kuin se ruumis, joka kannettiin hautaan. Ylösnoussut Jeesus kykeni tulemaan suljettujen ovien taakse – ja poistumaan käärinliinojen sisältä avaimatta niitä.

Siinä ylösnousemuksessa, joka odottaa kaikkia ihmisiä riippumatta siitä, mikä on heidän ikuinen osansa, tapahtuu kerran jotakin samaa. Tämä ruumiimme nousee ylös haudasta, jos olemme siihen mennessä kuolleet, mutta se on joiltakin osin erilainen kuin entinen ruumis. Ei voine tie-

tää, millainen se tarkkaan ottaen on. Kysymys ei ole kuitenkaan hengestä, sillä Jeesus myös söi ruokaa ylösnoustuaankin, ja häneen voitiin koskea. Ylösnousemusruumiissa on siis jotakin samaa kuin tässä ajallisessa ruumiissa mutta myös jotakin uutta.

”Pietari huomasi, että Jeesuksen kasvoja peittänyt hikiliina ei ollut käärinliinojen vieressä vaan erillään, omana käärinliinänä. Nyt tuli sisään myös se toinen opetuslapsi, joka oli ensimmäisenä saapunut haudalle, ja hän näki ja uskoi.” (J. 7–8.) Jeesuksen kasvoja peittäneen hikiliinan katseleminen näyttää olleen lopullinen piste ylösnousemuksen uskomiselle. Myös pään ympärille kierretty hikiliina oli edelleen samassa kiertyneessä muodossaan kuin silloin, kun Jeesuksen ruumis oli ollut sen sisällä. Jeesuksen pään alle oli luultavasti asetettu erillinen kivi tai alusta, mistä syystä päätä peittänyt käärinliina oli omassa paikassaan, siis erillään ruumista peittäneestä liinasta. Opetuslapset näkivät edessään ihmeen, jolle ei ollut annettavissa mitään perinteistä selitystä. Sitä katsellessa oli pakko uskoa ylösnousemus tapahtuneeksi.

Opetuslapset olivat kyllä jo aikaisemmin tunnustaneet uskovansa, että Jeesus on Messias. He eivät kuitenkaan olleet ymmärtäneet, että Messiaan tehtävänä oli myös kuolla. Kuolema ja ylösnousemus olivat Messialle kuuluvia tehtäviä, jotka hän oli luvannut täyttää. Sitä eivät opetuslapset olleet aikaisemmin ymmärtäneet. Vasta tyhjän haudan ja käärinliinojen tarkasteleminen siellä loksauttivat palapelin palaset kohdalleen.

Opetuslasten mutta myös kaikkien muiden maailma muuttui hetkessä toisenlaiseksi. Kuolemalla ei olekaan lopullista sanaa. Jeesus Kristus on kuolemaakin voimakkaampi.

Ilman pääsiäistä meillä ei olisi toivoakaan taivasosuudesta. Ilman pääsiäistä

Jeesuksen hienoimmatkin puheet ja ope-
tukset olisivat jääneet vain tavallisen ih-
misen mielipiteiksi. Pääsiäinen sinetöi sen
kaiken.

Pääsiäisessä on jotakin samaa, kuin
suuri betonibunkkeri olisi räjäytetty il-
maan ja sen vankina olleet ihmiset sai-
sivat ensi kertaa elämässään astua sini-
seltä taivaalta paistavaan kirkkaaseen au-
ringonvaloon. On kuin paksu sumuverho
olisi väistynyt syrjään ja ihmiset ensim-
mäistä kertaa pääsisivät hengittämään va-
paasti. Tämä ei koske vain ihmisiä vaan
koko luomakuntaa. Jotakin ennen koke-
matonta ja ennen olematonta on tullut
esiin.

Mikä tässä kaikessa on vaikea ottaa
vastaan? Mikä siinä on sellaista, mitä em-
me oikein rohkene edes ajatella?

Tyhjä hauta kutsuu meitä ihmettele-
mään. Se muistuttaa meille Raamatun sa-
nasta: ”Kristus on noussut kuolleista, esi-
koisena kuoloon nukkuneista.” Esikoise-
na – siis ensimmäisenä. Muut ovat tulossa
perässä. Ketkä muut? Jokainen, jolle Kris-
tus on tullut rakkaaksi ja joka ei ole louk-
kaantunut häneen vaan on saanut hänes-
sä syntinsä anteeksi. Siis jokainen Jeesuk-
sen seuraaja.

Kysymme hämmästellän: Olenko minä
sellaisesta osallinen? Minäkö, joka näen
itsessäni joka päivä entistä enemmän vir-
heitä, syntiä ja murheen aiheita? Minä-
kö, joka en aina edes uskalla kohottaa kat-
settani kohti taivasta, kun muistan, miten
paljossa olen osoittautunut arvottomak-
si? Minäkö, joka tiedän, etten edes niiden
kanssa, joita elän lähinnä, kykene elämään
loukkaamatta ja vahingoittamatta hei-
tää? Minäkö, tallainenko, pääsisin osalli-
seksi ylösnousemuksesta? Minunko ruu-
miini kirkastuisi, niin ettei siinä enää oli-
si jäljellä mitään synnin aiheuttamaa tur-
melusta? Minäkö pääsisin kerran sinne,
missä Jeesus jo on odottamassa ja valmis-
tamassa majaa? Minunko tähteni hän on

tehnyt sen kaiken? Niinkö paljon hän on
nähty vaivaa minun tähteni?

Ei – rohkeneeko sellaista edes ajatella.
Eikö sellainen tunnu liian hyvältä, liian
mahtavalta, liian...

Rohkenetko ajatella olleesi Jumalalle
niin arvokas, että hän on jättänyt taivaan
kirkkauden, tullut ihmiseksi, kärsinyt ja
taistellut sinun puolestasi suurinta vihol-
lista vastaan ja voittanut? Uskallatko aja-
tella, että todella olet ollut ja olet vieläkin
hänelle niin rakas ja arvokas?

Sellainen tuntuu liian hyvältä ollakseen
totta. Eihän sellainen voi olla totta, eihän
kukaan voi minusta niin paljon välittää. Ja
kuitenkin se on totta.

Me, jotka elämme syntiin langenneen
maailman keskellä, olemme kovin hitai-
ta uskomaan todeksi mitään sellaista, mi-
tä joku on tehnyt meidän puolestamme
odottamattakaan vastapalvelusta. Olem-
me tottuneet siihen, että jokaisesta palve-
luksesta joudutaan maksamaan, muodosa
tai toisessa.

Tyhjä hauta julistaa meille kaikkea sitä,
mitä emme olisi uskoneet mahdolliseksi.
Se on enemmän kuin olisimme hurjim-
missakaan toiveissamme osanneet itsel-
lemme pyytää. Kuolema ei ole enää suuri
eikä tuntematon. Kristitylle se on voitto,
niin kuin Paavali sanoo. Jeesus on jo kul-
kenut sen tien puolestamme. Se on val-
miiksi raivattu. Se on sitä, kun usko vaih-
tuu näkemiseksi.

Uskaltaisimmekohan me antaa sano-
man tyhjästä haudasta tartuttaa meidät-
kin ilolla ja riemulla?

Markuksen evankeliumissa enkelin
kerrotaan sanoneen naisille: ”Miksi te et-
sitte elävää kuolleitten joukosta?”

Niin, Jeesus elää. Hän on lupauksensa
mukaan nyt myös meidän keskellämme.
Hän tahtoo kohdata sinut ja minut ja va-
kuuttaa: ”Kaikki on täytetty. Tie taivaa-
seen on avoin.”

Jukka Norvanto

Itkua, iloa, ihmetystä

Joh. 20:11-18

2. pääsiäispäivä 25.4.

Toisen pääsiäispäivän teksti sisältää jotakin hyvin havainnollista ja koskettavan inhimillistä. Sitä tekee mieli demonstroida, kuvallistaa, siihen tapaan kuin olen tehnyt tämän juhlapyhän perhekirkossa. Tekstisämme on nimittäin vahvasti läsnä kolme vahvaa tunnetta, joista on helppo näyttää yksinkertainen piirros.

Ensimmäinen tyylytelty, tekstiviesteistä nuoremmalle väelle tuttu tai tietokonechattailijoille hymiönä tunnettu piirros kuvaa ITKUA. Tekstimme alkoi kertomalla lohduttomasta surusta. ”Maria seiso haudan ovella ja itki.” Maria Magdalena suri, kuten kuollutta läheistä, juuri poismennyt kaikkiällä itketään. Ikävä, kaipaus, ehkä kapina ja viha, selvittämättömät kysymykset, tämä kaikki sekoittui Marian kyyneliin. Hän oli valinnut mahdollisimman varhaisen hetken saada- seen olla yksin, voidakseen antaa tunteiden purkautua vapaasti.

Ei vain Maria Magdalena ollut niitä, jotka itkivät kuollutta Jeesusta. Tämän pyhän 1. vuosikerran teemavirressä veisataan: ”Murhemielin, kyynelöiden / oppilasta kaksi käy...” Virsi viittaa Emmauksen tien kulkijoihin, jotka myös survat. He kulkivat kahden ja noin jakoivat murhetta siitä, että Mestari oli mennyt pois. Muistamme, että myös Pietari itki, mutta siihen itkuun sekoittui häpeää, Jeesuksen katseen muistoa. Evankelista kertoo siitä: ”Pietari itki katkerasti.”

Itkeminenhän on luonnollinen, Luojan meihin panema tapa reagoida joihinkin asioihin, tapa purkaa tunteita. Padottu, torjuttu tunne, itku, saa useimmiten vahinkoa aikaan. Siksi on hyvä itkeä yksin kuten Maria Magdalena tai jakaa suru-

aan toisen kanssa kuten Emmauksen tien opetuslapset. Miehenkään miehisyydelle ei ole pahaksi, jos hän itkee. Kulttuurimme on vain aiemmin rakentunut pitkälle siihen, että mies ei itke.

On myös kyyneliä, jotka eivät helpota tai paranna. Ne voivat olla itsesääliä, katkeruutta, epätoivon itkuja. Mutta ehkä silloinkin on toivoa enemmän kuin siitä, että on täysin kylmä, tunteeton, kova kuin panssari. Maria Magdalenan itku tekstimme avauksessa oli luonnollinen, terve tapa kohdata tilanne.

Samalla kertaa, siinä itkunsa keskelä, Maria oli kuitenkin myös lähellä yllätystä. Toinen piirros kuvaa sitä, mitä hän seuraavaksi koki: Itku muuttui IHMETYKSEKSI. Joskus sanotaan: ihminen on huuli pyöreänä ihmetyksestä. Marian ihmetyksen aihe oli enkeli-ilmestys.

Enkelit olivat olleet läsnä Jeesuksen elämän monessa tärkeässä vaiheessa. Jo ennen Jeesuksen syntymää enkeli oli tuonut viestin syntyvästä Vapahtajasta ja ohjailut sitten Mariaa ja Joosefia kipeissä kysymyksissä. Enkelit olivat juhluoro- na Betlehemissä yössä. Enkelit olivat lähellä myös Jeesuksen elämän toisessa päässä, Getsemanen yössä. Nyt he ovat tyhjällä haudalla.

Enkelinäkö on aina poikkeava, luonnonjärjestyksen ylittävä asia. Se hätkähdyttää, hämmästyttää. Niin tapahtui Maria Magdalenallekin. Tämän hämmennyksen päälle Maria kokee sitten vielä yllättävämmän asian. Hän kääntyy ja näkee itse Jeesuksen, vaikkei tunnista tätä. Mutta sitten yksi Jeesuksen sana muuttaa tilanteen: ”Maria.” Jeesus lausuu Marian nimen siten kuin tämä oli sen ennenkin kuullut, ja se tuo tunnistuksen. ”Rabbuuni – minun opettajani.” Nimeltä kutsuminen avasi silmät!

Tästä avautuu kolmas avainsana tekstimme sanomassa. Marian itku ja ihmetys, kun hän tunnisti Jeesuksen, muuttuivat,

ensin ehkä arasti, sitten täydesti ILOK-SI. Mestari ei ollutkaan jäänyt hautaan. Oli tapahtunut ihme. Niinhän Jeesus oli kyllä itse sanonut ja luvannut, mutta sitä ei ollut jaksettu uskoa eikä ymmärtää. Mutta nyt se oli totta. Se täytti sydämen ilolla.

Eikö ole niin, että kun meidät joskus yllätetään iloisesti, tulee heti mielihalu jakaa iloinen asia jonkun kanssa? Tahdomme edes jollekulle kertoa, kuuluttaa sitä, mikä täyttää mielemme. Näin tapahtui Maria Magdalenalle ja monelle muulle tyhjällä haudalla. Yksi tämän pyhän teemavirsistä sanoo sen: "Iloiten sitten kiiruhdamme / rientämään ystäväimme luo, / ja siellä heille julistamme: / Vieläkin Herra avun suo."

ITKU, IHMETYS, ILO – näissä kolmessa on eräässä mielessä raamatullinen elämänjärjestys tai suorastaan pelastusjärjestys, ei välttämättä niin, että ensiksi tämä, sitten tuo, lopuksi tämä, vaan asiat voivat mennä lomittain tai toteutua yhtäaikaisesti. Alkaahan päivän kolmannen vuosikerran evankeliumi: "Naiset lähtivät haudalta, yhtä aikaa peloissaan ja riemuissaan viemään sanaa." Kaikkia näitä kolmea Jumala käyttää ja ehkä usein siinä järjestyksessä, kuin ne on tässä esille otettu.

Reijo Huuskonen

Rovasti, Suomen Raamattuopiston apulaisrehtori

Uskon voima

Ap.t. 3:12-20

1. sunn. 1.5.

Pietari oli parantanut syntymästään saakka raman miehen temppelissä, mitä ihmeteltiin suuresti. Aivan ilmeisesti monet ajattelivat, että Pietari itse oli jollain kehittämällään tempulla saanut tämän raman kävelemään. Parantumisihmettä ei kuitenkaan vaikuttanut Pietarin eikä Johanneksen oma voima tai hurskaus vaan usko Jeesukseen: "Jeesuksen nimi ja usko siihen antoi voimaa tälle miehelle, jonka te näette ja tunnette. Usko, jonka Jeesus antaa, on tehnyt tästä miehestä terveen, niin kuin te kaikki näette." (J.16.)

Käy ilmi, ettei usko ole vain joidenkin asioiden totena pitämistä eikä ainoastaan Jumalaan luottamista ja turvautumista, vaan se on myös voima, joka voi saada aikaan suuria. Sanoohan Raamattu: "Uskon voimalla israelilaiset kulkivat Punaisenmeren yli kuin kuivaa maata pitkin, mutta samaa yrittäessään egyptiläiset hukkuivat" (Hepr. 11:29).

Ihmeparantamisen yhteydessä Pietari ja Johannes saarnasivat saumattomasti sanaa ylösnoussesta Kristuksesta. Heidän evankelioimiseensa sisältyi, että saarnattu sana vahvistetaan sitä seuraavilla ihmeillä ja merkeillä. Raamattu pitää tätä täysin normaalina, asiaan kuuluvana ilmiönä: "Opetuslapset lähtivät matkaan ja saarnasivat kaikkialla. Herra toimi heidän kanssaan ja vahvisti sanan tunnusmerkeillä." (Mark. 16:20.)

Olen monesti kuullut haikailtavan suurten herätysten perään. Niitä toivotaan kovasti, mutta unohdetaan katsoa Raamatusta, mitä kaikkea herätykseen kuuluu. Raamattu nimittäin liittää kaikkiin herätyksiin karismaattisia ilmiöitä ja voimaevankeliointia. Jumala antaa herä-

tykset omilla ehdoillaan eikä meidän ehdoillamme. Vain hänen Pyhä Henkensä voi saada herätyksen aikaan. Me emme voi sitä itse itsestämme puristaa.

Asetamme usein rajoja sille, miten Pyhä Henki saa toimia keskuudessamme. Vaikka lausumme Isä meidän -rukouksessa: ”Tapahtukoon sinun tahtosi”, emme kuitenkaan tosiasiaissa elä emmekä toimi tämän mukaisesti. Meillä on monesti ehtoja sille, millainen herätyksen tulee olla tai millainen se saa olla. Pyhä Henki kuitenkin karsastaa tällaisia ehtojamme, asettamiamme esteitä ja rajoituksia ja siirtyy sinne, missä hänen annetaan toimia vapaasti. ”Älkää sammuttako Henkeä” (1. Tess. 5:19) on vakava varoitus kaikkien aikojen kristityille. Samoin ovat tärkeitä kehotukset: ”Älkää estäkö kielillä puhumista” (1. Kor. 14:39) ja: ”Älkää väheksykö profetoimisen lahjaa” (1. Tess. 5:20). Siellä missä Pyhän Hengen annetaan toimia vapaasti ja armolahjoja tavoitellaan innokkaasti eikä vain keskitytä varoittelemaan niiden väärinkäytön mahdollisuudesta, Jumala pääsee vaikuttamaan uutta elämää ja siten myös herätystä.

Myös Suomen kirkkohistoriassa jokaisen merkittävän herätyksen alussa on ilmennyt karismaattisia ilmiöitä. Näin oli laita rukoilevaisuudessa, herännäisyydessä, lestadiolaisuudessa ja viidennessä liikkeessä, jotka kaikki ovat syntyneet herätyksen seurauksena. Niissä liikkeissä, jotka ovat syntyneet jakaantumisen tai skisman seurauksena kuten evankelinen liike ja Luther-säätiö, eivät karismaattiset ilmiöt ole olleet tavallisia.

Joskus olen törmännyt siihen, että armolahjat halutaan korvata armonvälineillä. Se on kuitenkin on Raamatun vastaista ajattelua. Raamattu ei rajaa Pyhän Hengen toimintaa vain armonvälineisiin. ”Kaikeksen tämän saa aikaan yksi ja sama Henki, joka jakaa kullekin omat lahjansa niin kuin tahtoo” (1. Kor. 12:11). Tämä nä-

ky myös siinä, missä kristillisen toiminnan painopiste on Raamatussa. Paavali sanoo: ”Eihän Kristus lähettänyt minua kastamaan vaan julistamaan evankeliumia (paremmin käännettynä: evankelioimaan, kreik. *euangelidzoo*).” (1. Kor. 1:17). Kristus ei lähettänyt Paavalia kastamaan eli keskittymään sakramentteihin vaan evankelioimaan eli kehottamaan ihmisiä tekemään uskonratkaisun (2. Kor. 6:1). Kristillisen elämän ja toiminnan painopisteen tulee olla siinä, mitä Kristus lähetti Paavalin ja meidät tekemään: ensisijassa henkilökohtaisessa evankelioinnissa ja vieläpä voimaevankelioinnissa (Matt. 10:7–8), ei sakramentteihin keskittymisessä.

Mikko Satama

DI, TM, Satakunnan Kansanlähetyksen piiripastori, Pori

”Hyvin menee, kun ei vertaile”

Joh. 21:15-19

2. sunnuntai pääsiäisestä 8.5.

Otsikko on erään heränneen vanhuksen vastaus kysymykseen: ”Miten menee?” Joh:n loppuluvuissa ja varsinkin viimeisessä Pietari ja Johannes vertailevat toisiinsa. Jeesuskin asettaa heidät vertailutes-tiin, ei siksi, että saisi tehdyksi heidän välillään erottelun, vaan sielunhoidollisista syistä.

Nämä apostolit olivat jo suorittaneet juoksutestin, jossa Pietari oli hävinnyt (20:1–10). Hän tosin voitti rohkeudessa Johanneksen, joka puolestaan oli pysynyt ristin juurella naisten kanssa, kun Pietari oli poistunut yöhön taaemmaksi ja siellä itkenyt kieltämisistään.

Luvussa 21 evankelista mainitsee kahdesti, että hän oli se opetuslapsi, joka oli Jeesukselle jopa rakkain (j. 7 ja 20). Jeesus kutsuu Pietarin erilleen toisista, ettei saataisi näitä vertailukiusaukseen tehdessään hänelle kolme kysymystä. Jakeesta 20 selviää, että muut eivät olleet kuulemassa. Samalla Jeesus säästi Pietaria häpeältä toisten silmissä, kun hän joutui kohtaamaan kurjat kieltämisensä yksin Jeesuksen silmien edessä. Pietari ei kuitenkaan vielä oman testinsä jälkeen malttanut olla kysymättä Johanneksesta: ”Herra, entä tämä?” (*Kyrie, houtos de ti.*) Jeesuksen vastauksessa on tiukka vastakysymys: ”Mitä se sinulle kuuluu?” (*ti pros se.*) Hän ei suostu asettamaan opetuslapsiaan keskinäiseen vertailuun myöskään heidän tulevaisuudestaan. Kirjoittaessaan evankeliumiaan Johannes tiesi jo vastauksen. Pietari oli ”ojentanut kätensä” ja suostunut Jeesuksen ”vyötettäväksi” aina marttyyrikuolemaan asti (j. 23–24).

Jeesuksen ensimmäinen kysymys Pietarille voidaan ymmärtää kolmesta näkökulmasta. Ensimmäinen merkitys on KR:ssä enemmän kuin nämä (*pleon toutoon*). Se on selvästi Jeesuksen ”piikki” Pietarille, joka oli uhonnut vielä kiirastorstaina pysyvänsä uskollisena, vaikka kaikki muut luopuisivat (Matt. 26:33), ja olevansa valmis kuolemaan Mestarinsa puolesta (Joh. 13:37). Nyt Jeesus osoitti, millaista Pietarin rakkaus oli vertailussa toisiin opetuslapsiin. Toinen merkitys sisältää vertailun Jeesuksen ja hänen seuraajien välillä: ”Rakastatko sinä minua enemmän kuin näitä?”

Kolmas merkitysmahdollisuus viittaa Pietarin kalastusammattiin kaikkine välineineen: ”Rakastatko sinä minua enemmän kuin näitä (verkkoja, kaloja yms.)?” Alkutekstin mukaan kaikki kolme ovat mahdollisia, vaikka jälkimmäiset ovatkin toissijaisia. Nekin avaavat kuitenkin näkökulmia Jumalan valtakunnan työhön,

jossa aina kysytään, mikä on ensimmäinen rakkautemme (Ilm. 2:4). Jeesuksen ja syntisen väliin ei sovi mitään, ei edes omaa parannusta. Siitä yhteydestä avautuu sitten kaikki muu (Matt. 6:33).

Tekstissä on kolme synonyymiparia, joissa on kuitenkin vivahteita ja näkökulmia sanan rikkauteen. On väitelty siitä, onko kreikan verbeissä *agapaoo* ja *fileoo* tehtävä ero kahdenlaisen rakkauden välillä. *Agapee*-rakkaus on jumalallista ja ihmiselle omassa varassaan mahdotonta. *Filiar*-rakkaus merkitsee inhimillistä rakkautta ystäviä kohtaan, mutta se ei ole sellaista, millaiseksi 1. Kor. 13:ssa Paavali kuvaa Jumalan rakkautta. On täysin mahdollista, että Jeesuksen kolmas kysymys ja Pietarin kolmas vastaus ja siihen sisältyvä murhe liittyvät juuri näiden kahden verbin vertailuun. Pietari ymmärtää, ettei hän voi osoittaa sellaista rakkautta kuin *agapee* vaatii.

Toiset synonyymit ovat ’paimentamista’ tarkoittavat verbit *boskoo* ja *poimainoo*. Edellinen tarkoittaa lauman ravinnosta huolehtimista, jälkimmäinen lauman johtamista ja turvaamista myös vaaroilta (esimerkiksi Joh. 10; 1. Piet. 2:25, Apt. 20:28). Seurakunnan kaitsijan ja paimenen on huolehdittava laumansa ravitsemisesta Jumalan sanalla (2. Tim. 2:15) ja myös sen puolustamisesta sisältä ja ulkoa tulevia uhkia ja petoja vastaan.

Kolmannet synonyymit ovat Pietarin sanoissa: ”Sinä tiedät...” J. 17. Kreikan verbi *oida* on verbin *eidoo* ’nähdä, huomata’ perfektimuoto ja merkitsee näkemisestä johtuvaa tietämistä ja tuntemista. Verbi *ginoskoo* tarkoittaa ’ymmärtää, osata’. Ps. 139:2–4 Septuagintassa on nämä verbit, kun kuvataan Jumalan kaikkietävyyttä (*egnoos*, j. 2 ”missä olenkin, mihin menenkin, sinä sen tiedät”) ja kaikkinäkevyyttä (*proeidoos*). Tämän psalmin hengessä Pietari tunnustaa Herran Jeesuksen kaikkietävyuden ja kaikkinäkevyyden.

Edellä Jeesus jakaa opetuslapsilleen maan ja meren satoa. Hän ei itse niitä enää nauti vaan jakaa ne toisille. Hän on kaiken tehnyt valmiiksi. Opetuslapset pääsevät valmiille aterialle. Kaloista käytetään kah- ta eri sanaa: *pikkukalat* (*opsarion*, j. 9, 13) ja *isot kalat* (*ikhtys*, j. 11). Jeesus jakoi pie- net kalat heille, isot ehkä myytiin. Juma- lan työssä halutaan antaa muille parasta ja itse tyytyä vähempään. Tässä on taus- taan Jeesuksen kysymyksille seuraavissa ja- keissa. Pienikin kala tai leipä koituu siu- naukseksi Jeesuksen käsissä. Lähetytysös- sä suurikaan saalis ei revi verkkoja, koska Jumala tahtoo vetää saaliin pois kuoleman elementistä elämään (Luuk. 5:1–11: Pie- tarin kutsuminen). Opetuslasten on ruo- kittava niin karitsoita kuin lampaita, niin pieniä kuin suuria.

Mika Waltaria puhutteli tämä tapah- tuma Gennesaretin rannalla. Romaa- nihenkilö Felix Onnellinen vapautuu lain orjuudesta ja kohtaa näynomaisessa tilassa Ylösnousseen tämän järven ran- nalla. Hän tuntee ohraleivän tuoksun ja saa syntien anteeksiantamisen siunauksen Vapahtajalta. Ylösnousseen ilmestymiset puhuttelivat Waltaria niin suuresti, että hän rakensi koko pääteoksensa *Valtakun- nan salaisuus* sen tapahtuman ympärille, josta Paavali kirjoittaa 1. Kor. 15:n alus- sa. Kuvaus Taaborin vuorelta Ylösnous- seen seurassa on kirjallisuudenhistoriassa vaikuttavimpia. Tuohon kirjaan kannat- taan aina uudelleen palata pääsiäisen mo- lemmin puolin.

Erkki Ranta

TT, eläkkeellä oleva Tampereen Viinikan seurakunnan kirkkoherra

Aikakauskirja uskon ja ajattelun avuksi 38. vuosikerta

Ilmestyy:

kuudesti vuodessa

Julkaisijat:

Suomen Evankelisluterilainen Opiskeli- ja - ja Koululaislähetys ry (OPKO)
Suomen Raamattuopiston Säätiö (SROS)
Suomen teologinen instituutti ry (STI)

Vastaava päätoimittaja 2011–2013:

Raimo Mäkelä, raimo.makela@kotiportti.fi
050 910 9058

Toinen päätoimittaja 2011–2013:

Timo Eskola, timo.eskola@teolinst.fi, (09) 668 9550

Toimitussihteeri:

Paula Eskola, paula.eskola@sro.fi, (09) 5123 9157

Toimitus 2001–2013:

Juha Ahvio, juha.ahvio@elisanat.fi
Ville Kettunen, vkettu@gmail.com
Jukka Norvanto, jukka@norvanto.fi
Leif Nummela, leif.nummela@uusitie.com
Olli-Pekka Vainio, olli-pekka.vainio@helsinki.fi
Juha Vähäsarja, juha.vahasarja@sro.fi

Neuvottelukunta 2011–2013:

Puheenjohtaja: Keijo Rainerma, Juha Auvinen, Leif Erik- son, Ruth Franzén, Salli Hakala, Markku Ihonen, Tapani Innanen, Timo Junkkaala, Sammeli Juntunen, Ilmari Kari- mies, Alekski Kuoikkanen, Jussi Miettinen, Pekka Mäkipää, Olavi Peltola, Henrik Perret, Timo Pokki, Tapio Puolimat- ka, Erkki Ranta, Timo Rämä, Niilo Räsänen, Matti Sarto- nen, Mauri Tervonen, Lauri Thurén, Aku Visala

Toimituksen osoite:

PL 15, 02701 Kauniainen

Kustantaja:

Perussanoma Oy

Tilauspalvelu:

PL 15, 02701 Kauniainen, (09)5123 9152/
Sirpa Mäkelä, sirpa.makela@sro.fi

Tilauhinnat 2010:

Opiskelijatilaukset 19 €/vuosi, kestopilaukset 27 €/vuosi,
määräaikaistilaukset 32 €/vuosi, irtonumero 7 €

Ilmoitushinnat:

1/1 sivu: 232 mm (kork.) x 170 mm (lev.) 250 euroa
½ sivu: vaaka 98 mm (kork.) x 124 mm (lev.) 140 eu- roa, pysty 196 mm (kork.) x 60 mm (lev.) 140 euroa
muut: 0,80 eur/pmm, palstaleveys 60 mm

Hintoihin lisätään alv. (22%).

Ilmoitusten vastaanotto:

perusta@sro.fi, (09) 5123 9157

Aikakauslehtien liiton jäsen

ISSN 0355-7111

Kirjapaino: Forssa Print